

POSTANOWIENIE

11 lipca 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska (przewodniczący)

SSN Władysław Pawlak (sprawozdawca)

SSN Roman Trzaskowski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 11 lipca 2023 r. w Warszawie,
zażalenia C. P.

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach

z 16 stycznia 2023 r., V AGa 13/20,

w sprawie z powództwa A. Ś. i D. S.

przeciwko M. S., W. B., C. P. i J. F.

o zapłatę,

**uchyla zaskarżone postanowienie i pozostawia
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego
w orzeczeniu kończącym postępowanie kasacyjne wywołane
skargą kasacyjną pozwanego C.P.**

(E.C.)

UZASADNIENIE

Powódka A.Ś. w pozwie skierowanym przeciwko pozwanym M.S., K.L.,
W.B., C.P. i J.F. domagała się zasądzenia solidarnie kwoty 459 398,18 zł z

ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 439 941,18 zł od 16 października 2013 r. do dnia zapłaty, a także kwoty 446 401,06 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 435 384,06 zł od 21 grudnia 2012 r. do dnia zapłaty

Postanowieniem z 4 sierpnia 2016 r. Sąd Okręgowy w Gliwicach umorzył postępowanie w stosunku do pozwanego K.L.

Wyrokiem z 10 października 2019 r. - zaocznym w stosunku do pozwanego W.B. - Sąd Okręgowy w Gliwicach: zasądził od pozwanych M.S., W.B., C.P. i J.F. solidarnie na rzecz powódki kwotę 459 398,18 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie do dnia zapłaty od kwoty 446 381,18 zł w stosunku do: pozwanej M.S. od 3 sierpnia 2018 r., pozwanego W.B. od 23 lutego 2016 r., pozwanego C.P. od 3 sierpnia 2017 r. i pozwanego J.F. od 27 lipca 2017 r. (pkt 1); zasądził od pozwanych M.S., W.B., C.P. i J.F. solidarnie na rzecz powódki kwotę 446 401,06 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie do dnia zapłaty od kwoty 435 384,06 zł w stosunku do: pozwanej M.S. od 18 sierpnia 2018 r., pozwanego W.B. od 3 lutego 2016 r., pozwanego C.P. od 3 sierpnia 2017 r. i pozwanego J.F. od 27 lipca 2017 r. (pkt 2); w pozostałym zakresie powództwo oddalił (pkt 3); rozstrzygnął o kosztach procesu (pkt 4) oraz o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu (pkt 5), a także przyznał wynagrodzenie na rzecz kuratorów procesowych ustanowionych dla pozwanych J.F. i C.P. (pkt 6 i 7) oraz nadał wyrokowi w stosunku do pozwanego W.B. rygor natychmiastowej wykonalności (pkt 8).

Apelację od powyższego wyroku wnieśli pozwani J.F., który zaskarżył rozstrzygnięcia zawarte w pkt 1,2,4 i 5 oraz C.P., który zaskarżył rozstrzygnięcia zawarte w pkt 1, 2, 4 i 6.

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z 29 lipca 2022 r., w częściowym uwzględnieniu apelacji pozwanego C.P. zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji jedynie w pkt 6 (pkt 1), a w pozostałym zakresie jego apelację oddalił (pkt 2); oddalił w całości apelację pozwanego J.F. (pkt 3) i orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt 4), a także o wynagrodzeniu należnym kuratorom pozwanego J.F. (pkt 5) i pozwanego C.P. (pkt 6).

W skardze kasacyjnej pozwany C.P. zaskarżając wyrok Sądu drugiej instancji w pkt 2 i 6 wniósł o jego uchylenie w zaskarżonej części i przekazanie

sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania, lub jego uchylenie i oddalenie w stosunku do niego powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów procesu za wszystkie instancje.

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną, wskazując że drugi wniosek kasacyjny nie koreluje z zakresem zaskarżenia. Jako podstawę prawną orzeczenia powołał art. 398⁶ § 3 k.p.c.

W zażaleniu pozwany C.P. domaga się uchylenia powyższego postanowienia w całości. Zarzucił naruszenie art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c. oraz art. 398⁴ § 1 k.p.c., art. 398¹⁵ k.p.c. i art. 398¹⁶ k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ze względu na sformalizowanie wymogów skargi kasacyjnej brak kompatybilności pomiędzy zakresem zaskarżenia, zarzutami i wnioskami, powoduje, iż w zakresie tych wadliwości nie spełnia ona elementów konstrukcyjnych, o których mowa w art. 398⁴ § 1 pkt 1 - 3 k.p.c., co oznacza, że w tej części skarga kasacyjna podlega odrzuceniu, gdyż uchybienia w tym zakresie nie podlegają uzupełnieniu w postępowaniu naprawczym (por. art. 398⁴ § 1 k.p.c. w zw. z art. 398⁶ § 2 k.p.c.).

Kasacyjny wniosek wymieniony na pierwszym miejscu - jako zasadniczy (tj. uchylenie wyroku Sądu drugiej instancji w zaskarżonej części i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania) - bez wątplenia konweniuje z zakresem zaskarżenia, a zatem już z tej przyczyny nie jest uprawnione stwierdzenie, że skarga kasacyjna nie spełnia wymagań formalnych i konstrukcyjnych określonych w art. 398⁴ § 1 pkt 1 - 3 k.p.c. Idąc tokiem rozumowania Sądu drugiej instancji należałoby i tak uznać, że odrzucenie skargi kasacyjnej było przedwczesne, skoro w razie uwzględnienia pierwszego wniosku kasacyjnego, nie zachodziłaby konieczność oceny drugiego alternatywnego wniosku kasacyjnego, tj. o uchylenie zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w stosunku do skarżącego w całości. Jednak na etapie badania braków formalnych skargi kasacyjnej nie jest możliwe wykluczenie, że skarga kasacyjna zasługuje na uwzględnienie i zajdzie konieczność uchylenia wyroku Sądu drugiej instancji w zaskarżonym zakresie z przekazaniem sprawy temu Sądowi do ponownego

rozpoznania. Przyjmując jednak - na etapie badania wymogów formalnych skargi kasacyjnej - konieczność analizy zgodności pomiędzy zakresem zaskarżenia i wnioskami także odnośnie do wniosków ewentualnych oraz alternatywnych, to i tak nie było uzasadnione odrzucenie skargi kasacyjnej w całości. Wszak przedmiotem sporu są roszczenia pieniężne, które mają to do siebie, że są podzielne (zob. art. 379 § 2 k.c.). Oznacza to, że skarga kasacyjna mogła zostać odrzucona, co najwyżej, w zakresie tej części, w jakiej zakres alternatywnego wniosku kasacyjnego wykracza poza opis zakresu zaskarżenia, a zatem obejmuje oddalenie powództwa w stosunku do skarżącego przez Sąd pierwszej instancji (pkt. 3), czyli co do roszczeń odsetkowych odpowiednio za okres od 16 października 2013 r. do 2 sierpnia 2017 r. (od roszczenia głównego zasądzonego w pkt 1 wyroku Sądu pierwszej instancji) i za okres od 21 grudnia 2012 r. do 2 sierpnia 2017 r. (od roszczenia głównego zasądzonego w pkt 2 wyroku Sądu pierwszej instancji). Skoro w tym zakresie orzeczenie Sądu Okręgowego było dla niego korzystne, to w tej części nie miał on interesu prawnego w zaskarżeniu. Pokrzywdzenie orzeczeniem (*gravamen*) jest przesłanką dopuszczalności środka zaskarżenia, chyba że interes publiczny wymaga merytorycznego rozpoznania tego środka (zob. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z 15 maja 2014 r., III CZP 88/13, OSNC 2014, nr 11, poz.108).

Niezależnie od powyższych wywodów trzeba zauważyć, że porównując treść zasadniczego i alternatywnego wniosku kasacyjnego, możliwa jest także interpretacja, że w istocie skarżący domaga się uchylecia wyroku Sądu drugiej instancji w zaskarżonej części (tak jak przy głównym wniosku) i zmiany wyroku Sądu pierwszej instancji, w części uwzględniającej powództwo przeciwko skarżącemu, przez oddalenie powództwa także i w tej części. W takiej sytuacji stanowisko Sądu Apelacyjnego odrzucające skargę kasacyjną jest w całości wadliwe. Przesłanek uzasadniających odrzucenie skargi kasacyjnej nie można interpretować rozszerzająco, zaś wskazane przez sąd przyczyny w tej materii muszą być jasne i wyraźne na tle stanu faktycznego konkretnej sprawy. W przeciwnym wypadku strona może zostać bezpodstawnie pozbawiona - konstytucyjnego (art. 45 ust. 1) i gwarantowanego także art. 6 Konwencji o ochronie prawa człowieka i podstawowych wolności - prawa do sądu.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., a orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego pozostawił, zgodnie z art. 108 § 2 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i art. 394¹ § 3 k.p.c., sądowi, który wyda orzeczenie kończące postępowanie kasacyjne.

(R.N.)

[ł.n]